

Набок І.І.

канд.экон.наук, доцент Национального авиационного университета

Фещенко І.О.

студентка ИМО НАУ

ПРАКТИКА ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН НА ТЕРРИТОРИИ УКРАИНЫ И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ ДАЛЬНЕЙШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

В статье рассматривается развитие свободных экономических зон, а также их последствия для Украины. Предназначается для круга читателей с экономическим профилем. Также может быть интересна для лиц, интересующихся современным состоянием экономики в мире и в Украине.

Ключевые слова: свободные экономические зоны, инвестиции, экспорт, импорт, пошлина, валюта.

I. Nabok

cand. econ.sc., associate professor NAU

Feshchenko I.

student NAU

THE PRACTICE OF FREE ECONOMIC ZONES ON THE TERRITORY OF UKRAINE AND THEIR FURTHER EDUCATION

The article describes the development of free economic zones, as well as their consequences for Ukraine. Intended for readership with an economic profile. It may also be of interest to those who interested in modern state of the economy in the world and in Ukraine.

Keywords: free economic zones, investment, exports, imports, duties, currency.

Серажим В. І.

к.е.н., доцент НТУУ «КПІ»

Балюк Є. Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

У роботі розкрито стан експортно-імпортової діяльності України як основи соціально-економічного розвитку держави, запропоновано складові щодо активної експортної політики, заходи щодо активної імпортової політики, визначено правові режими для товарів, що імпортуються з держав-членів СОТ.

Ключові слова: експортна політика, імпортна політика, конкурентоздатність, зовнішньоекономічна діяльність, зовнішньоекономічна політика.

Вступ. Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами.

Здійснювати операції пов'язані з зовнішньоекономічною діяльністю підприємства можуть лише висококваліфіковані спеціалісти, які знають міжнародні правила розрахунків, а також володіють нормативною базою по регулюванню порядку проведення операцій в іноземній валюті в Україні та за її межами. Експортно-імпортні операції залишаються основним джерелом валютних надходжень підприємств-резидентів. Створення у сфері експортно-імпортних операцій сприятливих законодавчих та податкових умов для українських підприємств буде стимулювати збільшення обсягів притоків іноземної валюти в державу.

Міжнародні зв'язки України розширюються, активізуються, також поглиблюються економічні реформи, тому ще більше підприємств почало здійснювати зовнішньоекономічну діяльність.

Діяльність кожного господарючого суб'єкта в сучасних економічних умовах є предметом уваги широкого кола учасників ринкових відносин, які зацікавлені в результатах його функціонування. Тому формування та розвиток вітчизняної економіки залежить від вирішення проблеми зовнішньоекономічних зв'язків, тому що вони відіграють значну роль у національній економіці, істотно впливають на темпи економічного росту в Україні. Ефективне управління експортно-імпортними операціями неможливе без науковообгрунтованого підходу до розв'язання комплексу задач їх інформаційного забезпечення, які вирішуються в системі обліку і аналізу.

Постановка задачі. Основною метою роботи є оцінка експортно-імпортного стану України. Основним завданням є пошук шляхів раціоналізації експортно-імпортної діяльності як одного із важелів подальшого соціально-економічного розвитку.

Результати дослідження. Експорт продукції та послуг є одним із найважливіших показників, який характеризує стан соціально-економічного розвитку держави і її конкурентоздатність в системі міжнародних економічних зв'язків. В сучасний період величезний експортний потенціал України використовується ще далеко не в повній мірі. Це обумовлено серйозними проблемами, як технічного і технологічного характеру, так і організаційно-кадровими, які мають місце в державі[1].

За оцінками міжнародних експертів, які аналізують стан конкурентоспроможності економік різних країн світу під час різноманітних економічних форумів, рейтинги економіки України, на жаль, досить низькі.

Саме тому Україна має впроваджувати активну експортну політику, яка повинна включати в себе дві основні складові:

1) забезпечення розвитку усіх галузей економіки на інноваційній основі з тим, щоб продукція цих галузей, насамперед, промисловості, відповідала найвимогливішим світовим стандартам, як за показниками якості, так і естетичності, і економічності в експлуатації, і екологічності. З цією метою повинна розроблятися і реалізовуватися політика інноваційного розвитку економіки, зокрема промисловості. Звичайно, треба розуміти, що досягти повної відповідності усієї за номенклатурою продукції рівню світових стандартів практично нереально, але до цього треба прагнути і працювати саме в цьому напрямі;

2) вироблення і реалізація ефективної експортної стратегії, суть якої полягає у першочерговій підтримці тих виробництв і видів діяльності, які мають безумовні конкурентні переваги на світовому ринку. В першу чергу, необхідно використати передові науково-технічні розробки вчених України [3].

Щодо імпоротної політики, то імпорт продукції та послуг, як і експорт, є одним із найважливіших показників, який характеризує стан соціально-економічного розвитку держави і її конкурентоздатність в системі міжнародних економічних відносин. В сучасний період стан економічного розвитку України характеризується суттєвою залежністю від імпорту, в першу чергу паливно-енергетичних ресурсів (газу, нафти та нафтопродуктів, тощо). В країну заводиться значна кількість технічних засобів виробництва та устаткування, машин, приладів та іншої високотехнологічної техніки [1].

В значній мірі цей імпорт можна визнати обґрунтованим бо він здійснюється для забезпечення функціонування і з метою підвищення ефективності вітчизняної економіки, так як наші виробники високотехнологічної техніки часто виробляють продукцію або незрівняно із зарубіжними аналогами за якістю, або необхідна сучасна техніка певних зразків яка в Україні взагалі не випускається.

Виходячи з того, що сальдо міжнародної торгівлі повинно бути ефективним, коли експорт перевищує або близький до паритету з імпортом (у вартісному виразі), можна логічно сформулювати ціль імпоротної політики держави. Ця ціль полягає в тому, щоб імпортні поставки в країну були виключно обґрунтованими і не перевищувати об'єктивно необхідних обсягів, тобто були лише об'єктивно необхідними.

В зв'язку з цим, держава повинна проводити активну імпортну політику, яка означає розробку та реалізацію комплексу заходів правового, організаційного та економічного характеру, завдяки яким можливо було б раціонально скоротити ввіз іноземної продукції на внутрішній ринок країни без негативного впливу на вітчизняних споживачів [2].

Для цього необхідно наступні заходи:

– розробити і наполегливо реалізовувати державну імпортозаміщуючу програму. Така програма повинна забезпечити виробництво на вітчизняних, або спільних з іноземними партнерами підприємствах, продукції, яка в

сучасний період імпортується. Це дасть можливість скоротити обсяги валюти, яка витрачається на фінансування імпорту, і створити нові робочі місця для вітчизняних виробників, що дасть можливість вирішити певні соціальні проблеми і забезпечить додаткові надходження до бюджету;

– ефективно використовувати усі дозволені міжнародним законодавством і торговельними угодами методи тарифного і нетарифного регулювання (обмеження) небажаного імпорту [1].

Захист вітчизняного ринку та вітчизняного товаровиробника – основа ефективної імпортової політики. Але, треба усвідомлювати, що проблема захисту вітчизняного товаровиробника не може бути розв'язана лише за допомогою заборон та заходів регулювання в галузі зовнішньоекономічної діяльності. Однією з важливих причин неконкурентоспроможності вітчизняних товарів на внутрішньому ринку є низька їх якість. Це призводить до недоотримання підприємствами, які випускають товари для населення, і бюджетом значних грошових надходжень від реалізації вітчизняних товарів. Торговельну мережу продовжують «окуповувати» громадяни-підприємці, які здійснюють так звану «човникову торгівлю», а також оптові постачальники товарів народного споживання, причому часто недостатньо якісних, але привабливих за дизайном [2].

Тому власних виробників можна обґрунтовано захищати лише за умови виробництва ними якісної і привабливої за виглядом продукції.

Сьогодні регулювання імпорту здійснюється в межах чинного українського законодавства. Зокрема, згідно із Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» (стаття 7) запроваджуються такі правові режими для товарів, що імпортуються з держав-членів СОТ:

– національний режим, який означає, що стосовно імпортованих товарів походженням з держав-членів СОТ надається режим не менш сприятливий, ніж для аналогічних товарів українського походження щодо податків, зборів, встановлених законами та іншими нормативно-правовими актами правил та вимог до внутрішнього продажу, пропозиції до продажу, купівлі, транспортування, розподілу або використання товарів, а також правил внутрішнього кількісного регулювання, які встановлюють вимоги щодо змішування, переробки або використання товарів у певних кількостях чи пропорціях;

– режим найбільшого сприяння, який стосується мит, митних зборів, методів стягнення таких мита і зборів, правил і формальностей у зв'язку з імпортом і означає, що будь-яка перевага, сприяння, привілей чи імунітет, які надаються стосовно будь-якого товару, що походить з будь-якої держави, повинні негайно і безумовно надаватися аналогічному товару, який походить з території держав-членів СОТ або держав, з якими укладено двосторонні або регіональні угоди щодо режиму найбільшого сприяння [5].

Висновки. Щоб досягти збалансованості економіки і рівноваги внутрішнього ринку України, стимулювання прогресивних змін в економіці, створення сприятливих умов для входження економіки України в систему міжнародного поділу праці, державне регулювання зовнішньоекономічної

діяльності повинно забезпечити захист всіх економічних інтересів України і законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

При переході на зовнішній ринок товарів (робіт, послуг) в якості експортера або імпортера підприємству доцільно провести такі дії:

- встановити мету здійснення експортно-імпортних операцій;
- проаналізувати умови функціонування підприємств, з яким суб'єкти будуть заключати угоди;
- заключити угоди на реалізацію товарів, робіт, послуг;
- оцінити зовнішнє середовище, вибрати ринки збуту або ринки закупівель, знайти шляхи виходу на них;
- визначити ціну товару та умови його постачання[4].

Здійснюючи зовнішньоекономічну політику держава застосовує економічні і адміністративні методи. Для більш ефективного здійснення регулювання в області зовнішньоекономічної діяльності державі необхідно приділяти більше уваги підвищенню ефективності іноземних капіталовкладень в цілому для економіки України, що забезпечить створення сприятливого інвестиційного клімату.

Щоб успішно витримувати конкуренцію на світових ринках, вистояти в боротьбі за ринки збуту своєї продукції Україні необхідно:

- підвищити ефективність економіки, яка базується на розвитку ринкових відносин;
- всебічно збільшувати експортну спрямованість зовнішньоекономічної діяльності;
- забезпечувати перехід до розрахунків з зарубіжними партнерами у вільноконвертованій валюті;
- удосконалити концепцію розвитку експортно-імпортних операцій.

Для того щоб уникнути негативних обставин в боротьбі за ринки збуту, суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності потрібно постійно слідкувати за змінами, які відбуваються в механізмі зовнішньоторговельного регулювання, знати відмінності національних митних режимів, норми та правила, які вводяться міжнародними угодами. Тобто, сутність державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків міститься у забезпеченні гармонії інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності

Перелік посилань

1. Бутинець Ф.Ф. Загальні засади експортно-імпортної діяльності / Бутинець Ф.Ф. // Облік і аналіз в ЗЕД: Підручник. – Вид. 2-ге, доп. і переробл. – Житомир: ПП Рута, 2001. – 542с.
2. Кадуріна Л.О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності / Кадуріна Л.О. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 272с.
3. Румянцев А.П. Міжнародна економіка / Румянцев А.П., Климко Н.Г. – К.: Знання прес, 2003. – 447с.
4. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: навч. посіб. / Козак Ю.Г., Логвінова Н.С., Сіваченк І.Ю. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
5. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991р. № 959-ХІІ, зі змінами та доповненнями.

Серажим В. И.

к.э.н., доцент НТУУ «КПИ»

Балюк Е. Ю.

студентка ФММ НТУУ «КПИ»

ЭКСПОРТНО-ИМПОРТНАЯ ПОЛИТИКА УКРАИНЫ

В работе раскрыто состояние экспортно-импортной деятельности Украины как основы социально-экономического развития государства, предложены составляющие относительно активной экспортной политики, мероприятия по активной импортной политике, определены правовые режимы для товаров, что импортируется из государств-членов ВТО.

Ключевые слова: экспортная политика, импортная политика, конкурентоспособность, внешнеэкономическая деятельность, внешнеэкономическая политика.

Serajum V. I.

c.e.s., associate professor NTYY «KPI»

Baliuk E. J.

student FMM NTYY «KPI»

EXPORT-IMPORT POLICY OF UKRAINE

The state of export-import activity of Ukraine as bases of socio-economic development of the state is In-process exposed, constituents are offered in relation to an active export policy, measures on the active imported policy, certainly legal modes for commodities, that is imported from the states-members of WTO.

Keywords: export policy, imported policy, competitiveness, foreign economic activity, external economic policy

---

Тюленева Ю.В.

к.е.н., старший викладач НТУУ «КПИ»

Гуменюк В.В.

студент ФММ НТУУ «КПИ»

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ

В цій статті розглянуті суть, причини та наслідки розвитку тіньової економіки, а також запропоновані шляхи подолання цієї проблеми.

Ключові слова: тіньова економіка, тінізація, детінізація, податки.

Вступ. Тіньова економіка – основний негативний фактор, що гальмує розвиток економіки і знижує рівень конкурентоспроможності України. Тіньова економіка – це економічна діяльність, яка не відображається в обліку